

Oponentský posudek disertační práce

Autor: *Mgr. Tomáš Foltýn*

Název práce: *Výchova laděním na fenomenální bytí krásy*

Předložená disertační práce je adekvátně strukturována, její jednotlivé části jsou vzájemně organicky propojeny. V úvodu se autor soustřeďuje na problematiku ohroženého životního prostředí a odcizení člověka vůči přirozenému světu. Tato problematika se pak svým způsobem prolíná celou prací.

Rozvíjena je koncepce symbiogeneze („souznění v pospolném společenství“) v opozici k soudobým běžným hodnotovým postojům. Rovněž se věnuje pozornost pojmu „ladění duše“ a problematice „výchovy laděním na fenomenální bytí krásy“.

Druhá část se věnuje problematice sebepoznání a je uvažováno o možnostech harmonie lidského společenství (na základě koncepce symbiogeneze) v konfrontaci s fragmentací postmoderního diferentního světa. Zároveň je zdůrazněna potřeba kultivace lidského bytí na základě „sounáležitosti, souznění a mystického zážitku jednoty“.

Třetí část disertace se věnuje problematice bytí, které je krásou světa.

Ve čtvrté části „Perspektivy nového založení étosu“ je kritizována civilizační cesta k unifikaci a globalizaci a její důsledky, které devastujícím způsobem ovlivňují současného člověka. Bude-li člověk na této cestě dále pokračovat, může ztratit i naději na naději, a proto je nezbytné alespoň naznačit horizonty nového založení étosu.

Pátou část považuje sám autor za nejspekulativnější část disertace, protože nachází „rovnítka mezi autenticitou (v podání Heideggera) a čínským myšlením (taoismem)“. Šestá část „Posvátná Země“ hledá souvislosti mezi ekologickou krizí, odpovědností člověka, počátkováním jako etickým postulátem a péčí o duši.

V následujících částech disertace se Tomáš Foltýn zabývá zejména předpoklady a možnostmi výchovy, která ponouká „k návratu do přirozeného světa“ a která má být vedena pomocí citu. Rozpracováván je návrh „výchovné metody realizované jako ladění na krásu a problémy ekologické výchovy“. V té souvislosti je kritizována scientistická a technovědně založená dimenze přístupu ke světu i k člověku, opírající se o karteziánismus. V desáté části autor pokračuje kritikou mechanicismu, operacionalismu a technicismu a tato část vyúsťuje v „kladění důrazu na jednotu a bytí vcit'ováním“.

Autor zvolil vrcholně aktuální problematiku, je jí bytostně zaujat, sám pro sebe si ujasňuje výše popisované souvislosti a zmocňuje se dané problematiky v určitých lineárně-cyklických úvahách. Mnoha postřehů, které jsou vyjádřeny jako konstatování a teze, však nebylo dále adekvátně využito.

Z práce na nás nejvíce působí pasáže, v nichž se tísnivá, melancholická beznaděj a vlastní vyrovnávání se s tíživostí situace spojuje s hledáním příznivých možností v mystických zážitcích a v otevírání „škol lesům“. Rovněž zdůrazňování významu spontaneity, jak se silně projevuje v úvahách o kráse bytí, čtenáře velmi zaujme.

Styl disertační práce je značně rozevlátý, občas brilantní, ale také působí často až bombasticky a pateticky (za všechna sdělení např. toto: „Kritická situace je situací, v níž se lidstvo globálně nalézá v echu megalomanských rizik giganticky mastodontních katastrof, jimiž se někteří apokalyptičtí futurologové umně ohání s detailností až perverzní. Jako by byli teoretickými kybernetiky konce.“ s. 29).

Je s podivem, že tak nadaný autor, který se umí až básnivě vyjadřovat, se na druhé straně dopouští necitlivých a necitelných formulací – zásadních prohřešků proti duchu češtiny. Nedomnívám se, že je nutno zde tyto příklady, jichž je nepřeborné množství, uvádět, protože pečlivou redakcí by mohly být snadno odstraněny.

Velkým zklamáním bude pro čtenáře rovněž diskrepance mezi možnostmi tohoto nesmírně zajímavého a inspirativního tématu, jak jsou otevřeny v úvodu a často až povrchním vyzněním práce zejména s ohledem na oprávněně požadovaný hlubší teoretický fundament kvalifikačních prací tohoto typu.

Doporučuji, aby se při obhajobě disertační práce autor vyrovnal s těmito otázkami a náměty:

1. Rozvinout interpretaci v posudku citovaného sdělení ze strany 29 disertace.

2. Vysvětlit, co znamená sdělení: „Duše zaujatá jasným nebem logiky není schopná blesku intuitivního vhledu blesku.“ (strana 43 disertace).

3. Rozvinout a doložit názor Noama Chomského, který je presentován na straně 47 disertace.

4. Proč si musíme lhát? (strana 89 disertace)

5. Rozvinout myšlenku „nenásilně snášenlivé kultury sebevýchovy“. (strana 132 disertace)

6. Proč „postmoderní člověk opomíjí pečovat o svou duši citem“? (strana 156 disertace)

doc. PhDr. Ilona Semrádová, CSc.

V Hradci Králové 15. 12. 2010